

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
19 жовтня 2023 року,
протокол № 2.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

19 жовтня 2023 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку
доктор економічних наук, професор
05 жовтня 2023 року

_____ Віктор СИНЧАК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку
11 жовтня 2023 року, протокол № 2.

В. о. завідувачки кафедри,
кандидатка економічних наук, доцентка
11 жовтня 2023 року

_____ Алла КРУШИНСЬКА

В. о. деканеси факультету публічного
управління, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
11 жовтня 2023 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		– 2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 2
	1.2.	Лекції	– 3
	1.3.	Семінарські заняття	– 4
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 9
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 16
	1.6.	Підсумковий контроль	– 17
2.	Схема нарахування балів		– 20
3.	Рекомендовані джерела		– 22
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		– 29

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва тем	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної політики держави	9	2	-	-	-	7	11	2	-	-	-	9
2.	Бюджетна стратегія і тактика	10	2	-	-	-	8	10	-	-	-	-	10
3.	Бюджетне прогнозування	9	-	2	-	-	7	9	-	-	-	-	9
4.	Бюджетне планування	12	2	2	-	-	8	12	-	2	-	-	10
5.	Бюджетний механізм	11	2	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
6.	Бюджетний моніторинг та аналіз	9	-	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
7.	Міжбюджетна політика: теоретичні засади та світовий досвід	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
8.	Податкова політика та податковий механізм	12	2	2	-	-	8	11	2	-	-	-	9
9.	Інструментарій реалізації податкової політики	12	2	2	-	-	8	11	-	2	-	-	9
10.	Податкове навантаження: теоретичні засади та практика визначення	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
11.	Бюджетно-податкова політика та забезпечення платоспроможності держави	12	2	2	-	-	8	8	-	2	-	-	9
	Всього годин:	120	18	18	-	-	84	120	8	8	-	-	104

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної політики держави	2

1.1.	Генезис бюджетно-податкової політики та її термінологічна сутність.	
1.2.	Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної та фінансової політики держави. Складові бюджетно-податкової політики.	
1.3.	Мета та завдання бюджетно-податкової політики і її роль у державному регулюванні економіки.	
1.4.	Функції бюджетно-податкової політики.	
1.5.	Організаційне забезпечення бюджетно-податкової політики.	
1.6.	Нормативно-правове забезпечення бюджетно-податкової політики.	
2.	Бюджетна стратегія і тактика	2
2.1.	Бюджетна стратегія і тактика: економічна інтерпретація та наукове обґрунтування.	
2.2.	Розроблення бюджетної стратегії і тактики в Україні: етапи та особливості.	
2.3.	Визначення основних пріоритетів та напрямів бюджетної стратегії.	
3.	Бюджетне прогнозування	-
4.	Бюджетне планування	2
4.1.	Бюджетне планування: сутність та організація.	
4.2.	Бюджетування як метод бюджетного планування.	
4.3.	Програмно-цільовий метод як досконала форма бюджетування.	
5.	Бюджетний механізм	2
5.1.	Бюджетний механізм: сутність, складові та роль у реалізації бюджетної політики.	
5.2.	Механізм управління бюджетними відносинами: рівні та функції.	
5.3.	Механізм формування бюджетних ресурсів: форми, методи та інструменти.	
6.	Бюджетний моніторинг та аналіз	-
7.	Міжбюджетна політика: теоретичні засади та світовий досвід	2
7.1.	Бюджетне вирівнювання: необхідність, сутність і методи.	
7.2.	Міжбюджетні відносини: сутність і завдання, методи та інструменти	
7.3.	Моделі міжбюджетних відносин: сутність і принципи побудови. Міжбюджетні відносини в Україні.	
7.4.	Модель бюджетного федералізму та модель бюджетного унітаризму.	
7.5.	Розподіл повноважень та фінансових ресурсів між рівнями публічної влади.	
8.	Податкова політика та податковий механізм	2
8.1.	Податкова політика: сутність, мета та функції.	
8.2.	Принципи податкової політики та особливості їх реалізації.	
8.3.	Податковий механізм як практичне втілення податкової політики.	
8.4.	Податкова система як багаторівнева форма реалізації податкової політики. Вимоги до побудови податкової системи. Міжнародні моделі податкових систем.	
8.5.		
8.6.	Реформування в податковій політиці держави. Світовий досвід податкових реформ.	
9.	Інструментарій реалізації податкової політики	2
9.1.	Типи та різновиди податкової політики й особливості їх реалізації.	
9.2.	Форми, методи та інструменти реалізації податкової політики.	
9.3.	Аналіз ефективності податкової політики.	
10.	Податкове навантаження: теоретичні засади та практика визначення	2
10.1.	Термінологічна сутність податкового навантаження. Якісна та кількісна характеристика податкового навантаження.	
10.2.	Податкове навантаження: фіскальний вплив та компенсаторний ефект.	
10.3.	Податкове навантаження в теорії оптимального оподаткування. Оподаткування та справедливність у розподілі доходів. Вимірювання надмірного податкового тягаря за методом ДМХ.	
10.4.		
10.5.	Вимірювання надмірного податкового тягаря за методом Хікса.	
10.6.	Аналіз розподілу податкового навантаження: підходи, моделі та показники.	

11.	Бюджетно-податкова політика та забезпечення платоспроможності держави	2
11.1.	Політика державних видатків: економічний зміст та соціальна спрямованість.	
11.2.	Форми реалізації бюджетно-податкової політики.	
11.3.	Бюджетна безпека: поняття, чинники та основні індикатори.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 3. Бюджетне прогнозування

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Бюджетне прогнозування: організаційно-методичне забезпечення.
- 3.2. Бюджетне прогнозування: методологічні рекомендації МВФ.
- 3.3. Моделююча система «Бюджет»: загальна характеристика та призначення.
- 3.4. Алгоритм прогнозування показників державного бюджету.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне прогнозування, бюджетний прогноз, організаційно-методичне забезпечення бюджетного прогнозування, показники державного бюджету, сценарне прогнозування, система «бюджет», бюджетна стратегія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- взаємозв'язок бюджетного прогнозування з макроекономічним прогнозуванням;
- загальна характеристика методів бюджетного прогнозування;
- основні чинники, що визначають якість прогнозів;
- загальні підходи та рекомендації щодо здійснення бюджетного прогнозування;
- внутрішня структура економіко-математичної моделі «бюджет»;
- загальні вимоги та переваги блокової структури;
- використання сценарного прогнозування в рамках системи «бюджет»;
- етапи бюджетного прогнозування, їх логіка та основи формалізації;
- алгоритм бюджетного прогнозування, умови його використання в практиці формування бюджетної стратегії.

Семінарське заняття 2

Тема 4. Бюджетне планування

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Бюджетне планування: сутність та організація.
- 4.2. Основні підходи та методи бюджетного планування.
- 4.3. Програмно-цільовий метод складання бюджету: загальна характеристика.
- 4.4. Досвід застосування програмно-цільового методу в інших країнах.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне планування, методи бюджетного планування, організація бюджетного планування, програмно-цільовий метод, традиційні методи бюджетного планування, бюджетні документи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- роль органів державного управління в бюджетному плануванні, їх основні функції як основних суб'єктів бюджетної політики;
- процес руху формування бюджетних документів при складанні проекту державного бюджету;
- традиційні методи бюджетного планування: автоматичний, статистичний, нульові бази;
- сучасні методи бюджетного планування, їх використання в західних економічних системах;
- практика програмно-цільового складання бюджету в системі державних та місцевих фінансів.

Семінарське заняття 3

Тема 5. Бюджетний механізм

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Механізм розподілу бюджетних ресурсів: форми, методи та інструменти.
- 5.2. Розмежування та розподіл видатків.
- 5.3. Розмежування та розподіл доходів.
- 5.4. Бюджетне регулювання: сутність та методи.
- 5.5. Поняття міжбюджетних трансфертів.
- 5.6. Бюджетне фінансування та бюджетне резервування

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетна експертиза, бюджетна класифікація, бюджетна статистика, бюджетне нормування, бюджетне регулювання, бюджетне резервування, бюджетне секвестрування, бюджетне стимулювання, бюджетне фінансування, бюджетний механізм, бюджетний моніторинг, бюджетний облік, бюджетний розпис доходів та видатків, бюджетні запити, бюджетні обмеження, бюджетні призначення, кошторисне фінансування, міжбюджетні трансферти, принцип субсидіарності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основи функціонування механізму розподілу бюджетних ресурсів;
- підсистеми бюджетного механізму в Україні;
- характеристика основних форм, методів та інструментарію розподілу доходів та видатків бюджетів;
- міжбюджетний розподіл та перерозподіл видатків та доходів бюджетів;
- основні методи бюджетного регулювання доходів та видатків та їх специфіка стосовно різних рівнів бюджетів в Україні;
- основні принципи розмежування доходів та видатків між бюджетами;
- пропорції розподілу видатків;
- поточні та капітальні видатки;
- закріплені та регулюючі доходи;
- типова схема розподілу доходів та видатків;
- роль міжбюджетних трансфертів у міжбюджетних відносинах;
- види та специфіка застосування міжбюджетних трансфертів;
- основні принципи та методи бюджетного фінансування, що використовуються в Україні;
- характеристика кошторисного фінансування, Єдиний кошторис доходів і видатків бюджетної установи;
- державні інвестиції, їх склад, структура, джерела та механізм державного інвестування.

Семінарське заняття 4

Тема 6. Бюджетний моніторинг та аналіз

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Бюджетний моніторинг: інструментарій та умовна схема проведення.
- 6.2. Бюджетна класифікація: призначення та складові.
- 6.3. Аналіз бюджетних запитів як складова процесу бюджетотворення.
- 6.4. Аналіз бюджетних програм: мета, значення та основні принципи.
- 6.5. Бюджетний облік та бюджетна звітність.
- 6.6. Державне казначейство України: функції та роль у бюджетному процесі.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетний моніторинг, бюджетна класифікація, бюджетний запит, бюджетна програма, бюджетний облік, бюджетна звітність, принципи аналізу бюджетних програм, Державне казначейство України.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- основна мета та призначення бюджетного моніторингу;
- інструментарій бюджетного моніторингу;
- особливості бюджетного моніторингу в Україні;
- умовна схема проведення бюджетного моніторингу;
- бюджетний облік як інформаційна база для аналізу бюджетної політики країни;
- системи касового виконання бюджету;
- системний характер аналізу бюджетних запитів головних розпорядників;
- види бюджетних класифікацій доходів та витрат: класичні та сучасні;
- застосування та значення бюджетної класифікації; структура бюджетної класифікації: класифікація доходів бюджету, класифікація видатків бюджету, класифікація фінансування бюджету, класифікація боргу.

Семінарське заняття 5

Тема 7. Міжбюджетна політика: теоретичні засади та світовий досвід

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Методологічний інструментарій регулювання міжбюджетних відносин.
- 7.2. «М'які» бюджетні обмеження: сутність та чинники виникнення.
- 7.3. «Жорсткі» бюджетні обмеження, їх особливості.
- 7.4. Інструменти державного впливу на бюджетно-податкові взаємини між різними рівнями публічної влади.
- 7.5. Міжбюджетні трансферти як інструмент перерозподілу державних фінансових ресурсів між рівнями публічної влади.
- 7.6. Вертикальна та горизонтальна незбалансованість бюджетної системи.
- 7.7. Основні показники міжбюджетного регулювання: коефіцієнт вертикального дисбалансу, показник податкоспроможності та показник бюджетних потреб.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжбюджетна політика, міжбюджетні відносини, бюджетні обмеження, міжбюджетні трансферти, субсидії, субвенції, дотації, міжбюджетне регулювання, незбалансованість бюджетної системи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність та наслідки вертикальної незбалансованості бюджетної системи;

- роль програми міжбюджетного вирівнювання;
- формула трансферту для умовного місцевого бюджету;
- вимоги, яким має відповідати система трансфертів вирівнювання;
- у чому відмінність відкритої та закритої трансферної системи, країни, де вони застосовуються;
- основна мета міжбюджетного регулювання;
- інструментарій державного впливу на міжбюджетні відносини;
- вертикальна незбалансованість бюджетної системи;
- горизонтальна незбалансованість бюджетної системи;
- основні показники міжбюджетного регулювання.

Семінарське заняття 6

Тема 8. Податкова політика та податковий механізм

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Елементи оподаткування: основні та додаткові.
- 8.2. Податковий моніторинг: призначення та умовна схема проведення.
- 8.3. Умовна схема податкового моніторингу: моніторинг податкового законодавства та моніторинг податкового адміністрування.
- 8.4. Складові моніторингу реалізації податкової політики.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: оподаткування, елементи оподаткування, класифікація видів податків, механізм оподаткування, податкова політика, податковий моніторинг, податкове адміністрування, моніторинг податкового законодавства, моніторинг податкового адміністрування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- класифікація елементів оподаткування;
- системний моніторинг податкової політики;
- складові моніторингу реалізації податкової політики;
- моніторинг відповідності податкової політики програмним завданням економічного зростання;
- моніторинг відповідності рівня податкових надходжень темпам економічного зростання;
- моніторинг адекватності податкової політики завданням фінансової стабілізації;
- аналітично-інформаційні системи як основа удосконалення моніторингу реалізації податкової політики.

Семінарське заняття 7

Тема 9. Інструментарій реалізації податкової політики

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Форми, методи та інструменти реалізації податкової політики.
- 9.2. Вплив оподаткування на ефективність розподілу ресурсів.
- 9.3. Структура оподаткування: взаємодія податків та характер впливу.
- 9.4. Формування податкового механізму детінізації економіки.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: універсальна форма реалізації податкової політики, селективна форма реалізації податкової політики, інструменти оподаткування, податкова ставка, податкова база, податкова

пільга, ухиляння від податків, податкові ефекти щодо розподілу ресурсів, податковий механізм детінізації економіки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- форми реалізації податкової політики: універсальна та селективна;
- політика максимізація податків;
- податкова політика стимулювання економічного розвитку;
- соціально-орієнтована податкова політика;
- складові податкової політики: формування та коригування податкового законодавства; податкове адміністрування;
- методи та інструменти реалізації податкової політики;
- ефекти від оподаткування: поведінкові ефекти, фінансові ефекти, ефекти коригування наслідків екстерналій, ефекти загальної рівноваги, ефекти оголошення майбутніх податкових змін;
- основні підходи щодо аналізу структури оподаткування; класифікаційні групи податків, зборів та обов'язкових платежів; застосування податків з урахуванням взаємозв'язків між ними;
- проблема детінізації економіки: актуальність та способи вирішення в податковій сфері.

Семінарське заняття 8

Тема 10. Податкове навантаження: теоретичні засади та практика визначення

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Практика визначення податкового навантаження: підходи, методи та показники.
- 10.2. Податкове навантаження в Україні: аналіз факторів, що його обумовлюють.
- 10.3. Алгоритм визначення рівня податкового навантаження та його розподілу між суб'єктами економіки.
- 10.4. Розробка методики та етапи розрахунку рівня податкового навантаження.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: оптимізація податкового навантаження, надмірне податкове навантаження, коефіцієнт Джині, індекс Аткинсона, податковий тягар, аналіз розподілу податкового тягара, рівень перекидання податків, принцип соціальної справедливості, принцип ефективності розподілу ресурсів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- метод вимірювання надмірного податкового тягара за Дюпуї – Маршаллом - Харбергером;
- метод вимірювання надмірного податкового тягара за Хіксом;
- принципи аналізу розподілу податкового тягара;
- показники нерівномірності розподілу податкового навантаження;
- методики визначення податкового навантаження;
- податковий коефіцієнт;
- оптимальний рівень податкового навантаження, його сутність та розрахунок;
- особливості розподілу податкового навантаження в Україні.

Семінарське заняття 9

Тема 11. Бюджетно-податкова політика та забезпечення платоспроможності держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Визначення бюджетного дефіциту та джерел його фінансування.
- 11.2. Національна специфіка бюджетного дефіциту: види, впливові фактори, особливості формування в Україні.
- 11.3. Державний борг: фіскальна та регуляторна функція.
- 11.4. Зовнішня заборгованість держави: сутність та управління в умовах боргової кризи.

11.5. Міжнародні критерії оцінки критичного рівня державного боргу щодо можливості країни з його обслуговування.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: загальний дефіцит бюджету, активний та пасивний дефіцит бюджету, зовнішній і внутрішній дефіцит бюджету, операційний дефіцит бюджету, первинний і поточний дефіцит бюджету, відкритий і прихований дефіцит бюджету, джерела фінансування дефіциту бюджету, бюджетна безпека, внутрішній і зовнішній державний борг, капітальний і поточний державний борг, управління державним боргом, сеньйораж.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми слухачеві магістратури варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- політика коригування державного бюджету як необхідна умова розв'язання проблеми бюджетного дефіциту;
- особливості виникнення циклічних і структурних дефіцитів бюджету;
- політика фінансування бюджетного дефіциту;
- інфляційні та неінфляційні джерела покриття дефіциту бюджету. Світовий досвід збалансування бюджету;
- особливості формування та основні форми бюджетних дефіцитів в Україні;
- причини виникнення, економічна природа та фіскальні наслідки державного боргу;
- методи управління державним боргом та особливості їх застосування;
- державний зовнішній борг та його структура;
- необхідність підвищення ефективності використання іноземних запозичень;
- оцінка боргового навантаження, її суть та необхідність.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів (СРС) є однією з форм засвоєння матеріалу навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати теоретичні знання, опанувати практичними навичками у сфері бюджетно-податкової політики держави.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» складається з двох окремих завдань, зокрема письмових робіт за кожною темою (усього 11 письмових робіт) та одного індивідуального науково-дослідного завдання за обраною темою, з дотриманням наступних рекомендацій.

I. З навчально-методичних матеріалів НД «Бюджетно-податкова політика» за темою самостійної роботи готуємо коротку письмову відповідь окремо на кожне питання, використовуючи: 1) підручники та навчальні посібники; 2) наукову літературу (фахові статті із періодичних вітчизняних видань, монографій, збірників тез конференцій тощо); 3) нормативно-правові акти; 4) Інтернет-ресурси (матеріали із сайтів органів законодавчої та виконавчої влади). На всі джерела інформації робимо посилання та формуємо «Список використаних літературних джерел».

II. Із змісту відповіді на кожне питання завдання 1 сформулюйте по 2 тести. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового питання має бути лаконічним і складати не більше двох рядків тексту; 2) текст повинен бути чітким за постановкою питання та не допускати інших правильних відповідей, крім однієї; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених). За наявності таких відповідей як: «всі відповіді правильні», «правильної відповіді не має» або «правильна відповідь а і б» тощо - тест не зараховується; 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г); 5) усі варіанти відповідей повинні бути граматично узгодженими з основою завдання, наприклад:

1. Податок, який у попередньому році займав найбільшу частку у структурі податкових надходжень в доходах Державного бюджету України:

- а) **ПДВ;**
- б) *акцизний податок;*
- в) *податок з доходів фізичних осіб;*
- г) *податок на прибуток підприємств.*

III. Із змісту відповіді на кожне питання завдання 1 сформулюйте два дискусійні твердження (одне із правильною відповіддю «Так» і одне із правильною відповіддю «Ні») та визначте його правильність / неправильність, позначивши відповідями «Так» / «Ні». Правильне твердження виділіть жирним шрифтом і коротко обґрунтуйте до 10 рядочків тексту, *наприклад:*

1. Найбільшу частку у Зведеному бюджеті України складають податкові надходження.

ТАК/НІ.

Обґрунтування. Так! Зокрема, в розвинутих країнах податкові надходження в доходах бюджетів складають 70-90%, як зазначають окремі автори публікацій [1, с.6]. Зведений бюджет України не є винятком. Адже частка податкових надходжень у зведеному бюджеті країни знаходиться в межах 80-82 %. До того ж, перед початком російсько-української війни у Державному бюджеті України на 2022 рік передбачалося їх збільшення до 88 % [4].

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується за обраною темою відповідно до Методичних рекомендацій, що наведені у пункті 1.5 «Індивідуальні науково-дослідні завдання» навчально-методичних матеріалів навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика».

Студенти виконують письмові роботи та індивідуальне науково-дослідне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Письмові роботи та індивідуальне науково-дослідне завдання виконуються у межах годин самостійної роботи, відведених навчальним планом.

Форма контролю – перевірка самостійних робіт та індивідуального науково-дослідного завдання. Питання письмових робіт виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Тема 1. Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної політики держави

Питання для самостійної роботи

1. Ефективність бюджетно-податкового регулювання: критерії, відносні межі та чинники, що їх визначають.
2. Бюджетно-податкова політика: внутрішні та зовнішні часові лаги.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність ефективності бюджетно-податкового регулювання та бюджетно-податкової політики загалом. Згрупувати критерії, охарактеризувати відносні межі та чинники, що визначають ефективність бюджетно-податкової політики (мотиваційні, кон'юнктурні, соціальні). Обґрунтувати мінімально та максимально допустимі межі перерозподілу доходів шляхом бюджетно-податкового регулювання.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати вплив внутрішніх і зовнішніх часових лагів на прийняття управлінських рішень у бюджетно-податковій політиці держави. Розкрити зміст поняття політичного циклу та дослідити його зв'язок із бюджетно-податковою політикою.

Тема 2. Бюджетна стратегія і тактика

Питання для самостійної роботи

1. Середньострокове планування та прогнозування бюджету: сутність та особливості впровадження в Україні.
2. Світовий досвід застосування середньострокового планування та прогнозування бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати постанову Кабінету Міністрів України «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного

бюджету» від 26 квітня 2003 р. №621. На підставі опрацьованої постанови показати її взаємозв'язок із прогнозуванням бюджету.

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення обґрунтувати зміст понять «середньострокове планування та прогнозування бюджету», сформулювати основні проблеми середньострокового планування та прогнозування бюджету в Україні та обґрунтувати найбільш ефективні, на вашу думку, напрями його удосконалення.

На підставі опрацьованої літератури вивчити світовий досвід застосування середньострокового планування та прогнозування бюджету на прикладі європейських країн (Великобританії, Данії, Німеччини та ін.), проаналізувати специфіку середньострокового планування та прогнозування в Канаді, США, та Австралії.

Тема 3. Бюджетне прогнозування

Питання для самостійної роботи

1. Сутність соціального бюджету. Національна модель соціального бюджету: поняття, необхідність і проблематика створення.

2. Модель соціального бюджету: зміст, її характеристика та модулі, характерні ознаки та особливості формування. Поняття модуля моделі соціального бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Бюджетний кодекс України (статтю 21. «Складання прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди»). На підставі опрацьованої статті проаналізувати процес прогнозування місцевого бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди.

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність соціального бюджету. Побудувати модель соціального бюджету та охарактеризувати її основні модулі. Узагальнити наукові підходи до обґрунтування поняття «національна модель соціального бюджету. Виявити проблеми створення національної моделі соціального бюджету, визначити та обґрунтувати шляхи їх подолання.

Тема 4. Бюджетне планування

Питання для самостійної роботи

1. Етапи запровадження програмно-цільового методу в Україні. Головні риси та переваги програмно-цільового методу.

2. Стратегічне планування в бюджетотворенні як важливий компонент складання бюджету. Бюджетні програми та порядок їх складання.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Бюджетний кодекс України (главу 6. «Складання проекту державного бюджету України»). На підставі опрацьованої глави обґрунтувати наскільки в Україні законодавчо врегульовано питання складання проекту державного бюджету України та які, на вашу думку, існують проблеми в реалізації цього процесу, виходячи із вивчених вами літературних джерел.

На підставі опрацьованих літературних джерел сформулювати етапи запровадження програмно-цільового методу в Україні. Розкрити головні риси та переваги програмно-цільового методу.

Довести доцільність застосування стратегічного планування при складанні бюджету. Показати взаємозв'язок процесів стратегічного планування та бюджетотворення. Опрацювати порядок складання бюджетних програм та охарактеризувати основні показники, що використовуються під час їх формування.

Тема 5. Бюджетний механізм

Питання для самостійної роботи

1. Механізм використання бюджетних ресурсів: основні форми, методи, інструменти та норми бюджетного забезпечення. Особливості функціонування механізму використання бюджетних ресурсів.

2. Методи використання грошових ресурсів державних фондів. Бюджетний розпис доходів і видатків.

3. Бюджетне секвестрування: суть, особливості та прийняття рішення про бюджетне секвестрування. Захист статей: сутність, їх перелік за видатками загального фонду Державного бюджету України.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Бюджетний кодекс України (главу 5 «Доходи, видатки та кредитування державного бюджету України»). На підставі опрацьованої глави сформулюйте перелік податкових доходів загального фонду Державного бюджету України.

Опрацювати літературні джерела за темою самостійної роботи та на їх основі розкрити зміст механізму використання бюджетних ресурсів, охарактеризувати його складові та показати особливості функціонування.

Проаналізувати порядок формування та використання грошових ресурсів державних фондів, нормування видатків бюджетних установ, установлення бюджетних нормативів і лімітів використання грошових коштів. Розкрити економічний зміст бюджетного розпису доходів і видатків.

Опрацювати навчальну та наукову літературу за темою самостійної роботи та на її основі розкрити суть бюджетне секвестрування, показати особливості та порядок його прийняття та застосування в Україні й інших державах. Вивчити й обґрунтувати суть поняття «захист статей», довести доцільність такого механізму. На підставі статті 55 Бюджетного кодексу України сформулювати перелік захищених статей видатків загального фонду Державного бюджету України та охарактеризувати три найбільш вагомих захищених статей, на вашу думку, довести доцільність віднесення їх до цього переліку у майбутньому.

Тема 6. Бюджетний моніторинг та аналіз

Питання для самостійної роботи

1. Бюджетна статистика: завдання, методи та проблеми. Основні бюджетні показники: загальна характеристика.

2. Державна система бюджетного контролю. Органи бюджетного контролю в Україні, їх завдання та функції.

3. Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів: обумовленість необхідності, зміст основних положень, значення.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературні джерела за темою самостійної роботи. На основі вивченої літератури розкрити сутність методів бюджетної статистики, сформулювати завдання та проблеми бюджетної статистики в Україні, провести аналіз основних бюджетних показників.

На підставі вивчених літературних джерел розкрити зміст державної системи бюджетного контролю. Проаналізувати організаційно-правові засади функціонування органів бюджетного контролю в Україні, сформулювати їх структуру й охарактеризувати результати їхньої діяльності при виконанні своїх завдань та функцій.

Опрацювати основні положення Лімської декларації у частині аудиту державних фінансів. Зазначте особливості функціонування та основні функції Міжнародної організації найвищих органів фінансового контролю (INTOSAI), покажіть її роль в проведенні аудиту державних фінансів. На основі опрацьованої літератури розкрийте зміст Лімської декларації, вкажіть керівні принципи аудиту та вимоги, що до нього ставляться цим документом.

Тема 7. Міжбюджетна політика: теоретичні засади та світовий досвід

Питання для самостійної роботи

1. Теоретичні аспекти розподілу видаткових повноважень та фінансових ресурсів між різними рівнями публічної влади.

2. Податкові компетенції: сутність та розмежування між органами публічної влади різних рівнів. Основні підходи та методи розподілу податкових компетенцій.

3. Розподіл неподаткових надходжень між органами влади різних рівнів.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Розкрити зміст розподілу видаткових повноважень за Р. А. Масгрейвом. Охарактеризувати порядок розподілу фінансових ресурсів між рівнями публічної влади. Сформувані перелік проблем та обґрунтувати напрями поліпшення розподілу фінансових ресурсів між рівнями публічної влади.

Опрацювати Бюджетний кодекс України (розділ IV «Міжбюджетні відносини»). На підставі опрацьованого розділу, навчальної та наукової літератури за темою самостійної роботи, охарактеризуйте видатки бюджетів на професійно-технічну освіту та обґрунтуйте власну думку щодо їх закріплення за визначеним вами бюджетом в умовах бюджетної децентралізації.

Простежити у науковій і навчальній літературі основні підходи до розподілу податкових компетенцій, застосування методів розподілу (метод повного розмежування податкової бази; метод установлення податкових надбавок; метод податкових розщеплень), розкрити їх сутність, показати переваги та недоліки.

Опрацювати навчальну та наукову літературу за темою третього питання самостійної роботи та розкрийте сутність неподаткових доходів. Покажіть відмінності між податковими та неподатковими доходами, особливості формування останніх в державному та місцевих бюджетах з урахуванням вимог чинного законодавства, для чого опрацюйте статті 29, 64-69-1 Бюджетного кодексу України. Охарактеризуйте діяльність суб'єктів бюджетних відносин, які забезпечують розподіл неподаткових доходів в умовах федеративних і унітарних держав. Назвіть і розкрийте зміст, і відмінності методів розподілу неподаткових доходів між рівнями публічної влади.

Тема 8. Податкова політика та податковий механізм

Питання для самостійної роботи

1. Податковий механізм і механізм оподаткування: сутність і відмінності. Особливості податкового механізму України: недоліки та суперечності.
2. Ефективність оподаткування: сутність і доцільність визначення. Основні індекси ефективності оподаткування та порядок їх розрахунку.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Податковий кодекс України (розділ 1 «Загальні положення»). Підготуйте рішення про встановлення місцевих податків та зборів на території однієї з об'єднаних територіальних громад Хмельницької області з урахуванням вимог опрацьованого розділу ПК України.

Упорядкувати літературні джерела за темою першого питання самостійної роботи і на їх основі розкрийте сутність податкового механізму за різними підходами, показати його відмінність від механізму оподаткування. Проаналізувати особливості становлення та розвитку податкового механізму України, сформулювати основні переваги проблеми, недоліки та суперечності, обґрунтувати найголовніші, на вашу думку, напрями його удосконалення.

Вивчити навчальну та наукову літературу за темою другого питання самостійної роботи та на її основі розкрити зміст ефективності оподаткування, необхідність визначення індексів ефективності оподаткування й охарактеризувати порядок їх розрахунку у вітчизняній економіці.

Тема 9. Інструментарій реалізації податкової політики

Питання для самостійної роботи

1. Регуляторний вплив прямих і непрямих податків на економічний розвиток.
2. Пільгове оподаткування: призначення, види та особливості.
3. Податкове реформування в Україні: тенденції та етапи. Концепції реформування податкової системи.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Податковий кодекс України та акцентувати увагу на нормативно-правовому забезпеченні інструментів реалізації податкової політики (переліку і особливостях застосування

податкових пільг, розмірі податкових ставок, чинних спеціальних та спрощених режимах оподаткування, наданні соціальної податкової пільги та податкової знижки тощо).

Упорядкувати літературні джерела за тематикою питання «Регуляторний вплив прямих і непрямих податків на економічний розвиток». На основі опрацьованої літератури проаналізувати позитивний ефект та втрати від застосування прямих і непрямих податків з макроекономічної точки зору, показати суперечності та національні чинники в побудові моделі оподаткування в Україні.

Опрацювати літературні джерела за темою питання: «Пільгове оподаткування: призначення, види та особливості». На основі опрацьованої літератури узагальнити наукові підходи та досвід застосування пільгового оподаткування в Україні та закордоном, показати його види, типові форми та способи надання, призначення та особливості дії при внутрішньому перерозподілі фінансових ресурсів між окремими суб'єктами оподаткування та галузями національної економіки.

Провести обробку літературних джерел за темою питання: «Податкове реформування в Україні: тенденції та етапи. Концепції реформування податкової системи» і на їх підставі розкрити особливості податкового реформування за часів незалежності України. Показати відмінності податкової системи до прийняття Податкового кодексу України та після набрання ним чинності. Охарактеризувати рекомендації МВФ щодо здійснення податкового реформування в умовах трансформаційної економіки. Назвати та провести короткий літературний аналіз концепцій реформування податкової системи, показати спільні та суперечливі підходи їх авторів до реформування податкової системи держави.

Тема 10. Податкове навантаження: теоретичні засади та практика визначення

Питання для самостійної роботи

1. Показники ступеня нерівності для визначення справедливості податку. Коефіцієнт Джині й індекс Аткинсона: економічний зміст і порядок розрахунку.

2. Альтернативні теорії справедливості та можливості їх практичного застосування в оподаткуванні: утилітаризм, теорії Неша та Ролза.

3. Перекладання податкового тягаря: сутність, особливості, ступінь, оптимальність, проблеми та наслідки.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Податковий кодекс України. При опрацюванні акцентувати увагу на нормативно-правовому забезпеченні визначення податкової бази за податками та зборами, особливостях застосування спрощеної системи оподаткування порівняно із загальною системою оподаткування у контексті нерівності податкового режиму, а відтак і податкового навантаження.

Обробити літературні джерела за тематикою першого та другого питання самостійної роботи та проаналізувати показники ступеня нерівності для визначення справедливості податків на основі коефіцієнта Джині, індексу Аткинсона, альтернативних теорій соціальної справедливості в оподаткуванні (утилітаризму, теорії Неша, теорії Ролза).

Упорядкувати літературні джерела за тематикою третього питання самостійної роботи. На основі вивчених літературних джерел охарактеризувати особливості перекладання податкового тягаря та його наслідки, визначити ступінь перекладання окремих податків і їх груп, обґрунтувати оптимальний рівень податкового навантаження з точки зору наукових підходів та практики оподаткування, визначити основні проблеми при перекладанні податкового тягаря та сформулювати й обґрунтувати можливі наслідки при надмірному податковому тягарі, спричиненому перекладанням податків.

Тема 11. Бюджетно-податкова політика та забезпечення платоспроможності держави

Питання для самостійної роботи

1. Внутрішній борг держави: механізм його виникнення та подолання..

2. Боргова політика в Україні: етапи, пріоритети та особливості.

3. Боргова безпека: сутність та стандартні індикатори заборгованості. Стан боргової безпеки в Україні: абсолютні та відносні показники.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати Бюджетний кодекс України та Закон України «Про державний бюджет України на 2016 рік» (поточний рік) і навчальну та наукову літературу у частині державного боргу. На основі опрацьованих джерел розкрийте питання на тему: «Внутрішній борг держави: механізм його виникнення та подолання». При розкритті питання зробіть акцент на визначенні внутрішнього боргу, джерелах його покриття, видах, особливостях формування в Україні та факторів, що його визначають.

Упорядкувати літературні джерела за темою питання: «Боргова політика в Україні: етапи, пріоритети та особливості». На основі вивчених літературних джерел розкрийте позитивні та негативні аспекти боргової політики України, охарактеризуйте державний борг як фіскальну та регулятивну функції, проаналізуйте механізм виникнення внутрішнього і зовнішнього боргу держави, обґрунтуйте важливість міжнародних критеріїв оцінки критичного рівня державного боргу щодо можливості України з його обслуговування, окресліть основні шляхи управління зовнішнім і внутрішнім боргом в умовах боргової кризи.

Узагальнити літературні джерела за темою питання: «Боргова безпека: сутність та стандартні індикатори заборгованості. Стан боргової безпеки в Україні». На основі вивчених літературних джерел розкрийте зміст поняття «боргова безпека», назвіть абсолютні та відносні показники, що визначають стан боргової безпеки, розкрийте сутність дефініції боргоспроможність, розгляньте чинники, що впливають на її величину. Охарактеризуйте складові боргової безпеки України та обґрунтуйте зв'язок боргового навантаження з Державним бюджетом України.

1.5. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) слухача магістратури денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» виконується у вигляді наукової роботи.

1.5.1. Методичні рекомендації до виконання індивідуального науково-дослідного завдання

Тема наукової роботи обирається здобувачем вищої освіти магістерського рівня з наведеного нижче переліку та закріплюється за студентом науково-педагогічним працівником на початку семестру. Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження певної проблеми, яке відповідає установленим вимогам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки. Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою наукової роботи;
- складання плану наукової роботи (*вступ, перший розділ* – розкриття теоретичних аспектів предмета дослідження, *другий розділ* – аналіз фактичних та статистичних даних щодо стану предмета дослідження, *третій розділ* – надання узагальнених пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення предмета дослідження; *висновки, список використаних літературних джерел, додатки (за необхідності)*).

Наукова робота за обраною темою може бути заслухана на студентському науково-дослідному гуртку та подана на конкурс студентських наукових робіт з дотриманням установлених вимог. Результати наукової роботи можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у вигляді статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез.

1.5.1. Темі індивідуального науково-дослідного завдання

1. Бюджетна політика: сутність, складові та стратегічні перспективи.
2. Бюджетна політика в сучасних макроекономічних теоріях.
3. Бюджетне законодавство та його розвиток в Україні.

4. Еволюційно-економічний розвиток бюджету.
5. Програмно-цільове бюджетування: проблеми становлення та розвитку.
6. Організація бюджетного процесу в Україні: проблеми та їх подолання.
7. Бюджетне планування в Україні: проблеми та їх розв'язання.
8. Стратегічне планування як важливий компонент складання бюджету.
9. Бюджетний процес в регіонах: організаційні проблеми та їх подолання.
10. Бюджетний дефіцит і шляхи його подолання.
11. Бюджетне секвестрування та захист статей бюджету.
12. Міжбюджетні відносини та бюджетне вирівнювання.
13. Стратегічні орієнтири міжбюджетних відносин в Україні.
14. Сучасний стан бюджетної децентралізації в Україні.
15. Бюджетна стратегія як інструмент подолання структурних дисбалансів дохідної частини бюджету України.
16. Прогнозування і планування як інструмент ефективного управління та використання бюджетних коштів.
17. Бюджетне регулювання: проблеми та перспективи.
18. Формування та розвиток Державної казначейської служби України.
19. Контрольні повноваження органів казначейської служби.
20. Фінансіалізація економіки та її вплив на бюджетну політику держави.
21. Формування та розвиток Рахункової палати України.
22. Бюджетна політика країн ЄС та України: порівняльний аспект.
23. Управління державним боргом в Україні.
24. Бюджетні ризики: сутність та сучасні технології управління.
25. Ризики дохідної частини бюджету та управління ними.
26. Ризики податкових доходів бюджету та управління ними.
27. Ризики видаткової частини бюджету та управління ними.
28. Дефіцит бюджету та державний борг як складові бюджетних ризиків.
29. Зовнішня фінансова допомога у контексті боргової політики України.
30. Фіскальний федералізм як децентралізована модель бюджетного регулювання.
31. Формування та розвиток Державної фіскальної служби України.
32. Податкові надходження як важлива складова доходів Державного бюджету України.
33. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів України.
34. Міжнародний досвід оподаткування доходів громадян у контексті сучасної податкової політики України.
35. Податкове навантаження і темпи економічного зростання в Україні.
36. Податкові реформи: досвід країн ЄС та українські реалії.
37. Європейський досвід екологічного оподаткування побутових відходів та його застосування в Україні.
38. Розвиток акцизного оподаткування нафтопродуктів в Україні.
39. Трансфертне ціноутворення як інструмент податкового контролю.
40. Податкове стимулювання природоохоронної діяльності.
41. Податкове регулювання розвитку аграрного сектору економіки України.
42. Податковий механізм підвищення інвестиційної активності в регіоні.
43. Регіональна податкова політика: проблеми та перспективи реалізації.
44. Податкові ризики: прояви та шляхи мінімізації.
45. Податкова система України: особливості та напрями коригування.
46. Принцип справедливості та соціальної спрямованості у податковій політиці України.
47. Особливості екологічного оподаткування в контексті економічного розвитку України.
48. Податкові пільги як інструмент регулювання демографічної політики України.
49. Навантаження на фонд оплати праці як чинник тінізації доходів громадян.
50. Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств.
51. Сучасні стратегії реформування податкових систем.
52. Податкове регулювання розвитку малого підприємництва в Україні.
53. Податкове стимулювання розвитку сільськогосподарських підприємств.

54. Регулятивна ефективність податку на доходи фізичних осіб в Україні.
55. Оподаткування багатства: міжнародний досвід та уроки для України.
56. Податки як інструменти фіскального регулювання економічного розвитку.
57. Податкове планування та прогнозування.
58. Формування податкової політики в умовах невизначеності.
59. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні.
60. Податок на майно фізичних осіб: «за» і «проти».
61. Адміністративно-правові аспекти фінансування індексації грошових доходів населення в умовах інфляції.
62. Організація діяльності ендаумент-фондів у вищих навчальних закладах.
63. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики та перспективи розвитку.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного (письмового) заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Генезис бюджетно-податкової політики та її термінологічна сутність.
2. Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної та фінансової політики держави. Складові бюджетно-податкової політики.
3. Мета та завдання бюджетно-податкової політики і її роль у державному регулюванні економіки.
4. Функції бюджетно-податкової політики.
5. Організаційне забезпечення бюджетно-податкової політики.
6. Нормативно-правове забезпечення бюджетно-податкової політики.
7. Бюджетна стратегія і тактика: економічна інтерпретація та наукове обґрунтування.
8. Розроблення бюджетної стратегії і тактики в Україні: етапи та особливості.
9. Визначення основних пріоритетів та напрямів бюджетної стратегії.
10. Бюджетне прогнозування: організаційно-методичне забезпечення.
11. Бюджетне прогнозування: методологічні рекомендації МВФ.
12. Моделююча система «Бюджет»: загальна характеристика та призначення.
13. Алгоритм прогнозування показників державного бюджету.
14. Бюджетне планування: сутність та організація.
15. Основні підходи та методи бюджетного планування.
16. Бюджетування як метод бюджетного планування.
17. Програмно-цільовий метод як досконала форма бюджетування.
18. Бюджетний механізм: сутність, складові та роль у реалізації національної стратегії розвитку.
19. Механізм управління бюджетними відносинами: рівні та функції.
20. Механізм формування бюджетних ресурсів: форми, методи та інструменти.
21. Механізм розподілу бюджетних ресурсів: форми, методи та інструменти.
22. Розмежування та розподіл видатків в системі міжбюджетного розподілу.
23. Розмежування та розподіл доходів в системі міжбюджетного розподілу.
24. Бюджетне регулювання в системі міжбюджетного розподілу.
25. Бюджетне фінансування та бюджетне резервування.
26. Механізм використання бюджетних ресурсів.
27. Бюджетний моніторинг: інструментарій та умовна схема проведення.
28. Бюджетна класифікація: призначення та складові.
29. Бюджетний облік та бюджетна звітність.
30. Аналіз бюджетних запитів як складова процесу бюджетотворення.
31. Аналіз бюджетних програм: мета, значення та основні принципи.
32. Державна казначейська служба України: функції та роль у бюджетному процесі.
33. Бюджетне вирівнювання: необхідність, сутність і методи.
34. Міжбюджетні відносини: сутність і завдання, методи та інструменти.

35. Принципи та моделі побудови міжбюджетних відносин. Сфери функціонування міжбюджетних відносин в Україні.
36. Моделі організації міжбюджетних відносин: модель бюджетного федералізму та модель бюджетного унітаризму.
37. Теоретичні аспекти розподілу видаткових повноважень та фінансових ресурсів між різними рівнями публічної влади.
38. Міжбюджетні трансферти як інструмент перерозподілу державних фінансових ресурсів між рівнями публічної влади.
39. Податкова політика: сутність, мета та функції.
40. Форми податкової політики та особливості їх реалізації.
41. Податкова система як багаторівнева форма реалізації податкової політики.
42. Вимоги до побудови податкової системи. Міжнародні моделі податкових систем.
43. Податковий механізм як практичне втілення податкової політики.
44. Аналіз ефективності податкової політики.
45. Елементи оподаткування: основні та додаткові.
46. Податковий моніторинг: призначення та умовна схема проведення.
47. Термінологічна сутність податкового навантаження. Якісна та кількісна характеристика податкового навантаження.
48. Податкове навантаження: фіскальний вплив та компенсаторний ефект.
49. Податкове навантаження в теорії оптимального оподаткування. Оподаткування та справедливість у розподілі доходів.
50. Вимірювання надмірного податкового тягаря за методом ДМХ.
51. Вимірювання надмірного податкового тягаря за методом Хікса
52. Аналіз розподілу податкового навантаження: підходи, моделі та показники.
53. Вплив оподаткування на ефективність розподілу ресурсів.
54. Структура оподаткування: взаємодія податків та характер впливу.
55. Регуляторний вплив прямих і непрямих податків на економічний розвиток.
56. Пільгове оподаткування: призначення, види та особливості.
57. Формування податкового механізму детінізації економіки.
58. Практика визначення податкового навантаження: підходи, методи та показники.
59. Алгоритм визначення рівня податкового навантаження та його розподілу між суб'єктами економіки.
60. Політика державних видатків: економічний зміст та соціальна спрямованість.
61. Бюджетна безпека: поняття, чинники та основні індикатори.
62. Боргова політика в Україні: етапи, пріоритети та особливості.

1.6.2.1. Приклад залікового білета (за умови здачі заліку он-лайн)

Завдання 1. Дайте письмову відповідь на питання 1.1. Копіювання тексту з літературних джерел не оцінюється позитивно. Сформулюйте 5 тестів із відповіді на питання. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового питання має бути лаконічним і складати не більше двох рядків тексту; 2) текст повинен бути чітким за постановкою питання та не допускати інших відповідей, крім однієї; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених). При наявності таких відповідей як: «всі відповіді правильні», «правильної відповіді не має» або «правильна відповідь а і б» - тест не зараховується; 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г).

1.1. Податкове навантаження в теорії оптимального оподаткування. Оподаткування та справедливість у розподілі доходів.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові питання, що надіслані у Google-class.

2.1. Одна із форм реалізації бюджетно-податкової політики:

а) політика економічного розвитку;

- б) політика соціального спрямування;
- в) стабілізаційна політика вирівнювання економічного циклу;
- г) фіскальна політика.

.....
2.20. Назва посади очільника Державної казначейської служби України:

- а) голова;
- б) начальник;
- в) директор;
- г) керівник.

Завдання 3. Задача. Сплануйте до місцевого бюджету на плановий рік податкові надходження від земельного податку із земель, відведених для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, які мають нормативну грошову оцінку (НГО):

1. Площа земель, всього – 1200,2345 га;
- з них перебувають у власності пенсіонерів (за віком) для ведення ОСГ - 125,0952 га;
- у т. ч.: у межах граничних норм - 114,5241 га;
2. Ставка податку для усіх видів земель – 0,3%.
НГО для земель, на яких її проведено - 40,82 грн./м².

1.6.2.2. Приклад залікового білета (за умови здачі заліку оф-лайн)

Завдання 1. Дайте відповідь на два питання залікового білета.

1.1 Аналіз бюджетних запитів як складова процесу бюджетотворення.

1.2 Мета та завдання бюджетно-податкової політики і її роль у державному регулюванні економіки.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання залікового білета.

2.1. Одна із форм реалізації бюджетно-податкової політики:

- а) політика економічного розвитку;
- б) політика соціального спрямування;
- в) стабілізаційна політика вирівнювання економічного циклу;
- г) фіскальна політика.

.....
2.10. Назва посади очільника Державної казначейської служби України:

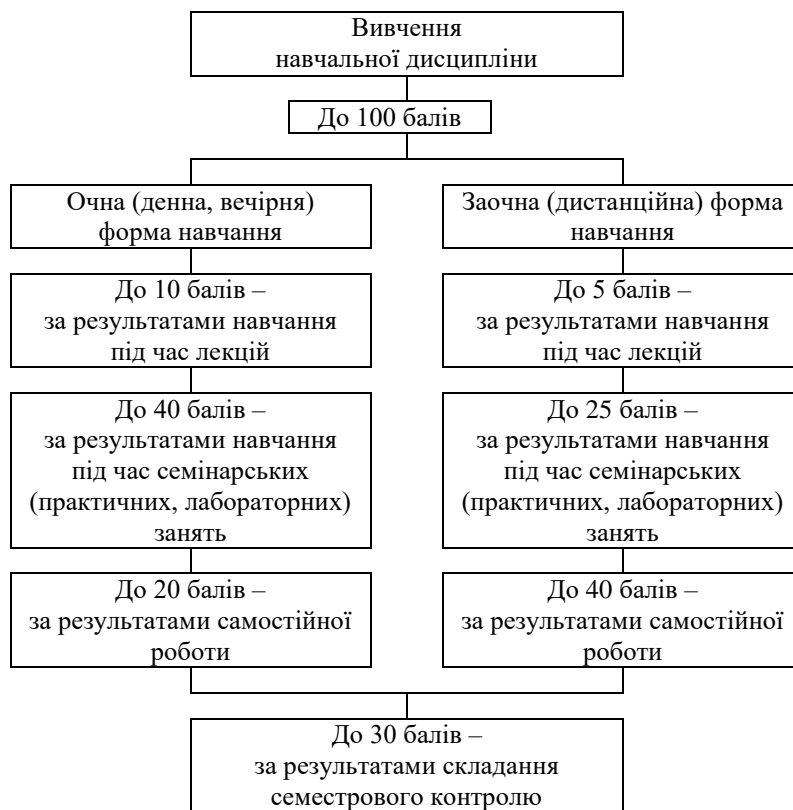
- а) голова;
- б) начальник;
- в) директор;
- г) керівник.

Завдання 3. Задача. Сплануйте до місцевого бюджету на плановий рік податкові надходження від земельного податку із земель, відведених для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, які мають нормативну грошову оцінку (НГО):

3. Площа земель, всього – 1200,2345 га;
- з них перебувають у власності пенсіонерів (за віком) для ведення ОСГ - 125,0952 га;
- у т. ч.: у межах граничних норм - 114,5241 га;
4. Ставка податку для усіх видів земель – 0,3%.
НГО для земель, на яких її проведено - 40,82 грн./м².

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом і визначається згідно з додатком 12 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» для студентів денної форми навчання передбачено проведення 9 лекційних занять. Отже, студент може одержати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» для студентів магістратури за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання передбачено проведення 9 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності заноситься кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» для студентів магістратури денної форми навчання розподіляється пропорційно за виконання 11 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 14 балів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконане за пропонованою темою наукової роботи оцінюються окремо та складає не більше 6 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент магістратури денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів											Разом балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1,0	1,0	1,0	1,0	1,5	1,5	1,5	1,0	1,5	1,5	1,5	14,0
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання, виконане у вигляді наукової роботи	6,0											6,0
	Усього балів												20,0

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика», слухач магістратури денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами магістратури відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, задачу та тестові завдання залікового білета, наведено в табл. 2.3 і табл. 2.4.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» (за умови здачі заліку оф-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання екзаменаційного білета	5,0	5,0	-	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі екзаменаційного білета	-	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	-	-	10,0	10
	Усього балів	5,0	5,0	10,0	10,0	30,0

Таблиця 2.4

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Бюджетно-податкова політика» (за умови здачі заліку он-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичне питання	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1 Бюджетно-податкова політика як складова макроекономічної політики держави

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.
2. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки [Текст] : [колект.] монографія / [І. Я. Чугунов та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 350 с.
3. Козарезенко Л. В. Роль бюджетної політики в розвитку людського потенціалу. *Фінанси України*. 2016. №7. С. 44–63.
4. Козачишина Т. О. Еволюція наукових поглядів на формування бюджетно-податкової політики за різних макроекономічних умов. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2018. Т. 29(68), № 2. С. 19-27.
5. Копич Р. І. Фіскальна політика в умовах післякризової стабілізації європейських країн [Текст] : монографія. Львів : ПАІС, 2018. 399 с.
6. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
7. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Т.Ф. Куценко. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.
8. Тимошенко А. О. Фіскальна політика України в умовах євроінтеграції: теорія, методологія та практика [Текст] : монографія. ПВНЗ "Європ. ун-т". Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2018. 386 с.
9. Тітарчук М. І. Теоретичні засади формування бюджетної політики. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 142-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2023_56_19
10. Ткач Є. В., Нікіфоров П. О. Фіскальна та монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище [Текст] : навч. посіб.; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2022. 239 с.

Тема 2 Бюджетна стратегія і тактика

1. Бюджетна політика в Україні в умовах ризиків сповільнення економічної динаміки [Текст] : аналіт. доп. / [Молдован О. О. та ін. ; за ред. Я. А. Жаліла] ; Нац. ін.-т стратег. дослідж. – К. : НІСД, 2012. 75 с.
2. Жаліло Я. Особливості формування та реалізації пріоритетів бюджетної стратегії в умовах економічних реформ в Україні. *Світ фінансів*. 2013. №2. С. 48–59.
3. Коляда Т. А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика [монографія]. Ірпінь: Університет ДФС України, 2016. 396 с.
4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
5. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.
6. Рибак С. Бюджетна стратегія: українські реалії та зарубіжний досвід. *Фінанси України*. 2011. №8. С. 40-49.

7. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень: монографія / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин. К.: Кондор-Видавництво, 2012. 376 с.

8. Чугунов І. Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку [Текст] : монографія / І. Я. Чугунов ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2021. 531 с.

Тема 3 Бюджетне прогнозування

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.

2. Зварич О. В. Середньострокове прогнозування доходів бюджету та їх взаємозв'язок з макроекономічними показниками. *Фінанси України*. 2011. №8. С. 59–75.

3. Кириленко О., Малиняк Б. Видатки Державного бюджету України на вищу освіту в світлі запровадження середньострокового планування [Електронний ресурс]. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 152-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2022_3_11

4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.

5. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.

6. Посаднева О. М., Рибіцька Я. М. Проблематика бюджетного планування в умовах макроекономічної нестабільності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2021. Вип. 36. С. 123-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2021_36_24

7. Радіонов Ю. Д. Прогнозування і планування як інструмент ефективного управління та використання бюджетних коштів. *Економіка України*. 2014. №4(629). С. 40–54.

8. Сибірянська Ю. В., Котіна Г. М. Інноваційні підходи до прогнозування та планування доходів бюджету. *Фінанси України*. 2011. №2. С. 72 - 82.

Тема 4 Бюджетне планування

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.

2. Гордей О. Д., Рябокiнь М. В., Котух Є. В., Новицька О. В. Середньострокове бюджетне планування в територіальних громадах. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 162-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2023_56_22

3. Затонацька Т. Г., Шиманська О. А. Зарубіжний досвід середньострокового планування в бюджетному процесі. *Фінанси України*. 2011. №8. С. 90 – 100.

4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.

5. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.

6. Малиняк Б. С. Бюджетне планування і пріоритети розвитку громад: інструменти гармонізації та проблеми їх застосування. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 94–111.

7. Малиняк Б. С. Бюджетне планування і пріоритети розвитку громад: інструменти гармонізації та проблеми їх застосування. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 94–111.

8. Радіонов Ю. Д. Прогнозування і планування як інструмент ефективного управління та використання бюджетних коштів. *Економіка України*. 2014. №4(629). С. 40–54.

9. Ховрак І. В., Вовк Д. О. Податкове планування в системі обліково-управлінського інформаційного простору. *Облік і фінанси*. 2020. № 4. С. 75-81.

Тема 5 Бюджетний механізм

1. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки [Текст] : [колект.] монографія / [І. Я. Чугунов та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 350 с.

2. Воротіна Н. В. Фінансові й бюджетні механізми відновлення економіки та інфраструктури України, зруйнованої збройною агресією Російської Федерації. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 4. С. 70-79. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2022_4_10

3. Жибер Т. В., Солопенко Т. В. Механізм належного фінансового забезпечення бюджетних програм. *Економіка України*. 2022. №8(729). С. 55-69.

4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. / Т.Ф. Куценко. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
5. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни / Т.Ф. Куценко. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.
6. Мельник В. М., Руденко В. В. Вплив фіскального механізму на інвестиційний розвиток суб'єктів господарювання у країнах ЄС і в Україні. *Проблеми економіки*. 2022. № 2. С. 145-162. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2022_2_19
7. Онищенко С. В., Бережна А. Ю., Філонич О. М. Бюджетний механізм: методологічні підходи та практика бюджетної децентралізації. *Проблеми економіки*. 2021. № 1. С. 107-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2021_1_15
8. Серватинська І. М. Бюджетний механізм: виклики сьогодення. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2021. № 21. С. 94-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2021_21_15

Тема 6 Бюджетний моніторинг та аналіз

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.
2. Кузьмінська О. Е. Роль фінансового моніторингу як механізму протидії загрозам у сфері економічної безпеки України. *Наукові праці НДФІ*. 2021. Вип. 4. С. 106-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2021_4_10
3. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.
5. Ларікова Т. В. Особливості складання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів у період воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 100-114.
6. Ларікова Т. В. Особливості складання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів у період воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 100-114.
7. Ловінська Л. Г. , Коритник Л. Г. Облікове забезпечення транспарентності бюджетного процесу. *Фінанси України*. 2021. № 5. С. 47-57.
8. Лютий І., Карпич А., Зубченко В. Державний фінансовий контроль як чинник ефективного використання коштів місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 4(69). С. 53-62.
9. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень: монографія / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин. К.: Кондор-Видавництво, 2012. 376 с.
10. Соколовська А. М. , Райнова Л. Б. Найкращі практики звітування про податкові витрати та необхідність їх запровадження в Україні. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 7-31.

Тема 7 Міжбюджетна політика: теоретичні засади та світовий досвід

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.
2. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки [Текст] : [колект.] монографія / [І. Я. Чугунов та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 350 с.
3. Гордей О. Д., Рябоконець М. В., Котух Є. В., Новицька О. В., Козій Н. С. Управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад в умовах адаптивних змін законодавства під час воєнного стану. *Економіка України*. 2023. №3(735). С. 24-36.
4. Кульчицький М. І. Міжбюджетні відносини в економічній системі України: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 494 с.
5. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
6. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. Дисципліни. К.: КНЕУ, 2002. 254 с.
7. Пелехатий А. О. Бюджетна політика у забезпеченні розвитку територій: концептуальні домінанти та напрями модернізації: монографія. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 385 с.

8. Сторонянська І. З., Бенювська Л. Я. Моделі фінансового вирівнювання: світова практика. *Фінанси України*. 2020. № 2. С. 25–37.

Тема 8 Податкова політика та податковий механізм

1. Дема. Д. І. Податковий менеджмент: навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Шевчук, Г. П. Мартинюк; за аг. Ред.. Д. І. Деми. – К.: Алерта, 2017. – 256 с.
2. Десятнюк О. М., Ткачик Ф. П. Податкова політика в контексті стабілізації енергетичних ринків. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 32-43.
3. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
4. Мельник В. М., Кошук Т. В. Податкова політика України в умовах імплементації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. *Фінанси України*. 2016. №7. С. 7–25.
5. Мельник П. В. Податкова політика України: навч. посіб. / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л. Л. Тарангул, С. Г. Дрига, Ю. Б. Іванов. – К.: Знання України, 2011. – 505 с.
6. Пасічний М. Д., Нікітішин А. О. Домінанти податкової політики держави [Електронний ресурс]. *Економічний вісник університету*. 2022. Вип. 55. С. 131-139. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2022_55_20
7. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року (із змінами).. *Офіційний вісник України*. 2010. №92. Ст. 3248.
8. Синчак В. П. Еволюція наукової думки в оподаткуванні та її реалізація у податкових системах: Монографія. Київ-Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. 294 с.
9. Синчак В. П. Податковий механізм як фінансово-управлінська категорія. *Облік і фінанси*. 2020. №1 (87). С. 129 – 138.
10. Хомин П. Я. Податкова політика України на тлі класичних принципів оподаткування [Електронний ресурс]. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 118-128. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_8_8
11. Чинчик А. А. Податкова політика та механізм її формування і реалізації. Інтелект XXI. 2021. № 1. С. 68-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2021_1_15

Тема 9 Інструментарій реалізації податкової політики

1. Дем'янчук О. І., Мельник Т. О. Зміни в оподаткуванні та введення податкових пільг в Україні в умовах військового стану [Електронний ресурс]. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2022. № 27. С. 59-66. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2022_27_12
2. Єфименко Т. І., Іванов Ю. Б., Карпова В. В. Податкові пільги в умовах воєнного стану: управління комплаєнс-ризиком [Електронний ресурс]. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 7-26. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_4_3
3. Зоріна О. А. Податкові та митні преференції під час воєнного стану: вплив змін у законодавстві на діяльність суб'єктів малого бізнесу [Електронний ресурс]. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 7-8. С. 16-23. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2022_7-8_5
4. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
5. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року (із змінами).. *Офіційний вісник України*. 2010. №92. Ст. 3248.
6. Поляков М. Й. Податкові механізми детінізації доходів фізичних осіб від реалізації фруктів, ягід, винограду, прямих, ароматичних і лікарських культур, меду та дикорослих недеревних продуктів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 395-404. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_11_55
7. Синчак В. П. Зняття податкових обмежень для платників єдиного податку третьої групи в умовах воєнного стану як чинник підприємницької активності. *Облік і фінанси*. 2023. №1 (99). С. 97 – 107.
8. Синчак В. П. Податкові обмеження у спрощеній системі оподаткування як інструменти податкового регулювання розвитку малого підприємництва. *Університетські наукові записки*. 2015. №1 (53). С. 408–425.

Тема 10 Податкове навантаження: теоретичні засади та практика визначення

1. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
2. Мартиненко В. В., Мискін Ю. І., Палюх О. М. Податкове навантаження на економіку України: формування, оцінювання, прогнозування [Електронний ресурс]. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2022. № 1. С. 35-56. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2022_1_4
3. Подра О. П., Стамбульська Х. Б. Офшорні юрисдикції як інструмент мінімізації податкового навантаження [Електронний ресурс]. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2022. Vol. 4, numb. 1. С. 167-177. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/meu_2022_4_1_19
4. Поляков М. Й. Податкові механізми детінізації доходів фізичних осіб від реалізації фруктів, ягід, винограду, прямих, ароматичних і лікарських культур, меду та дикорослих недеревних продуктів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 395-404. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_11_55
5. Синчак В. П. Податковий тягар як фіскальний показник впливу на соціально-економічний розвиток. *Статистична оцінка соціально-економічного розвитку: зб. текстів доповідей за матеріалами XVII Всеукраїнської наук.-практ. конф.* (26 травня 2017 р.). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. С. 27-29.
6. Синчак В. П., Самарічева Т. А. Податок на додану вартість у системах ціноутворення й оподаткування молокопереробних підприємств. Монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. 180 с.
7. Синчак В. П., Самарічева Т. А. Формування попиту та пропозиції на продукцію молокопереробних підприємств при зміні податкового навантаження з ПДВ. *Облік і фінанси*. 2016. №1. (71). С. 124–131.
8. Тимченко О. М., Кондратенко М. Б. Податкове навантаження на юридичних осіб та його вплив на економічне зростання. *Фінанси України*. 2012. №10. С. 34–43.
9. Фролова Н. Б. Податкове навантаження на працю, капітал і кінцеве споживання в умовах дії Податкового кодексу України. *Економіка України*. 2014. №8(633). С. 47–60.
10. Чухраєва Н. М., Олійник Я. В. Автоматичний міжнародний обмін податковою інформацією: особливості попередніх умов запровадження в Україні під час воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №5(318). С. 102-114.

Тема 11 Бюджетно-податкова політика та забезпечення платоспроможності держави

1. Богдан Т. П. Державний борг і позики під час війни та методи їх поствоєнного врегулювання. *Фінанси України*. 2022. №4(317). С. 27-45.
2. Богдан Т. П. Фіскальні експансії та проблеми боргової стійкості під час пандемії. *Фінанси України*. 2022. №2(315). С. 26-44.
3. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50-51. Ст.572.
4. Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки [Текст] : [колект.] монографія / [І. Я. Чугунов та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України І. Я. Чугунова. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 350 с.
5. Власюк О. С. Тіньова економіка та її вплив на безпеку сектору державних фінансів України. *Фінанси України*. 2013. №6. С. 18–25.
6. Кудряшов В. П. Використання ОВДП в управлінні державними запозиченнями. *Фінанси України*. 2018. №5. С. 22–40.
7. Кудряшов В. П. Стратегічні засади управління державним боргом. *Економіка України*. 2022. №9(730). С. 58-76.
8. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 508 с.
9. Лютий І. О. Внутрішні запозичення у формуванні державного бюджету України [Текст] : монографія / І. О. Лютий, К. К. Курищук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 309 с.

10. Радіонов Ю. Д. Управління фінансовими ресурсами держави в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2023. №1(734). С. 20-43.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.mof.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства фінансів України
15. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/index> - Веб-сайт журналу «Світ фінансів»
- <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/issue/archive?issuesPage=3> -Веб-сайт журналу «Світ фінансів (архів)